

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusasja number	135-25/294368
Otsuse kuupäev	01.07.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Ulvi Reimets
Vaidlustus	ISIS Medical OÜ vaidlustus Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskhaigla riigihankes „Katsutite ja verevõtuvahendite ostmine“ (viitenumber 294368) riigihanke alusdokumentidele hanke osas 1
Menetlusosalised	Vaidlustaja, ISIS Medical OÜ, esindaja advokaat Toomas Pugri Hankija, Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla, esindaja Kaisa Suvi
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 4 ja RHS § 198 lg 3 alusel

- 1. Jätta ISIS Medical OÜ vaidlustus rahuldamata.**
- 2. Jätta ISIS Medical OÜ vaidlustusmenetluse kulud tema enda kanda.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (RHS § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 06.05.2025 avaldas Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris riigihanke „Katsutite ja verevõtuvahendite ostmine“ (viitenumber 294368) (edaspidi Riigihange) hanketeate.
2. 30.05.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) ISIS Medical OÜ vaidlustus Riigihanke alusdokumentidele osas 1 (hindamiskriteeriumid).
3. Vaidlustuskomisjon teatas 04.06.2025 kirjaga nr 12.2-10/135 menetlusosalistele, et vaatab

vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 09.06.2025 ja neile vastamiseks 12.06.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Vaidlustaja, teiseks tähtpäevaks Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

4. Vaidlustaja ISIS Medical OÜ põhjendab vaidlustust järgmiselt.

4.1. 14.05.2025 muutis Hankija Riigihanke osas 1 hindamiskriteeriume ning lisas „Täiendava funktsionaalsuse“ kriteeriumi.

Vaidlustajale teadaolevalt eksisteerib „Täiendava funktsionaalsuse“ p-des 1 ja 2 sisalduv funktsionaalsus vaid ühe konkreetse tootja, Becton, Dickinson and Company (edaspidi BD) tootel - „*BD Vacutainer® Eclipse™ Blood Collection Needle*“. Viidatud toote tutvustavas brošüüris on märgitud, et nõela kaitsemehhanism asetseb eelsätitult nõela ava suunas ning esitatud visuaalset nähtub, et kaitsemehhanism on nõela külge püsivalt integreeritud (lisa 1). BD kodulehel on viidatud toote funktsioonidena toodud, et ohutusnõela kaitsemehhanism on täielikult integreeritud ja mis ei liigu, elimineerides vajaduse sättida kaitsemehhanismi nõela avaga kohakuti (lisa 2).

Eeltoodust nähtub, et BD toode „*BD Vacutainer® Eclipse™ Blood Collection Needle*“ vastab üks-ühele Riigihanke osas 1 sätestatud „Täiendava funktsionaalsuse“ p-dele 1 ja 2.

4.2. Riigihanke osa 1 „Täiendava funktsionaalsuse“ hindamiskriteeriumid p-des 1 ja 2 piiravad põhjendamatult konkurentsi ja kahjustavad Vaidlustaja võimalusi osutada Riigihankes edukaks

RHS § 85 lg 1 järgne reaalse konkurentsi tagamine (konkurentsi põhjendamatult piiramise keeld) nõuab, et pakkumuste hindamise kriteeriumide seadmisel ei oleks varjatud eesmärki soodustada mõnda konkreetset pakkujat. Näiteks võib konkurentsi piirav olla selline hindamise kriteerium, mida suudavad täita vaid üksikud või ainult üks pakkuja. Kui on ette näha, et hindamiskriteeriumile vastavat toodet suudab pakkuda vaid üks pakkuja, tuleks võimalusel kriteeriumi osakaal teiste hulgas määrata sellise tähtsusega, mis ei otsustaks juba ette ära selle pakkuja edukaks osutumist.¹

Vaidlustuskomisjon on leidnud, et konkurentsi efektiivse ärakasutamise põhimõtte hõlmab ka tootepõhist konkurentsi. Kui turul on mitmeid samaväärseid või samaliigilisi tooteid, ei ole konkurents efektiivselt ära kasutatud, kui hankija sätestab tingimused, millele vastab vaid üks toode (VAKO 13.07.2018 otsus 129-18/195365).

Ei saa olla lubatav olukord, kus hindamiskriteeriumitele vastavat pakumust on võimalik reaalselt esitada ainult ühel ettevõtjal - taolist olukorda põhjustav tingimus on vastuolus RHS § 3 p-des 3 ja 4 sätestatud proportsionaalsuse nõudega ja olemasoleva konkurentsi ärakasutamise nõudega (vt analoogia korras ka VAKO 14.04.2014 otsus 62-14/149254).

Kuna Vaidlustaja pakutav toode ei vasta kunstlikult konstrueeritud hindamiskriteeriumidele, ei ole Vaidlustajal võimalik kujundada konkurentsivõimelist pakumust.

Ainuüksi „Täiendava funktsionaalsuse“ p-de 1 ja 2 eest on ettenähtud 10 punkti, kui esemed vastavad tingimustele ning 0 punkti, kui toode ei vasta tingimustele. Taoline punktide jaotamine

¹ Vt ka Simovart, M.A. Riigihangete seadus, kommenteeritud väljaanne, § 85, p 21.

muudab tiheda hinnakonkurentsiga verevõtuvahendite puhul toote maksumuse kriteeriumi olemuselt sisutühjaks. Ühele tootele suunatud kvalitatiivsed hindamiskriteeriumid toob faktiliselt kaasa olukorra, kus konkurentsi efektiivset ärakasutamist ei toimu ning Hankijal ei ole võimalik oma rahalisi vahendeid säästlikult ning otstarbekalt kasutada - BD toote pakkujal on võimalik tänu kvalitatiivsete hindamiskriteeriumide maksimumpunktide garanteeritud saamisele suurendada oluliselt toote maksumust, mille osakaal on üksnes 55 punkti. Nii saab BD toote pakkuja pakkumuses esitada üle 1,5 korra kallima maksumuse võrreldes Vaidlustajaga ning osutada endiselt Riigihankes edukaks.

Nii BD toode kui Vaidlustaja pakutav toode (Greiner Bio-one toode “*VACUETTE® QUICKSHIELD*”) on ülemaailmselt kasutatavad ning mis vastavad kõikidele rahvusvahelistele standarditele (WHO ja EU direktiividele).

4.3. Riigihanke osa 1 hindamiskriteeriumi „Täiendava funktsionaalsuse“ p-id 3, 4 ja 5 ei võimalda objektiivselt pakkumustele punkte jagada, kuna nende tingimuste täitmist ei ole võimalik mõõta objektiivsete tehniliste parameetrite või dokumentaalselt tõendatavate näitajate alusel, vaid hinnang sõltub üksnes Hankija suvast/subjektiivsest tajust, nt toote käsitlemismugavusest (p 3 - „sujuv väljavõtmine“), komponentide liikumisest (p 4 - „kergelt libistamise teel ja ühe käega aktiveeritav kaitsemehhanism“) või abstraktsetest tunnustest (p 5 – „nõel ja selle komponendid on hästi kinnitatud“, „mugav käes hoida“ jne).

Kuigi subjektiivsed hindamiskriteeriumid ei ole *a priori* õigusvastased, ei tähenda see, et Hankijal oleks subjektiivsete hindamiskriteeriumide seadmisel ja pakkumuste hindamisel piiramatut valikuvabadust ja õigus irduda kontrollitavuse põhimõttest. Vastupidi, Hankija peab ka subjektiivseid elemente sisaldavate kvalitatiivsete hindamiskriteeriumide sätestamisel tagama pakkumuste hindamise läbipaistvuse ja kontrollitavuse (nt kaasama sõltumatud eksperdid, tagama pakkumuste anonüümsus vmt).

Käesoleval juhul ei ole Hankija „Täiendava funktsionaalsuse“ hindamiskriteeriumi metoodika sätestamisel näinud ette, millest lähtuvalt Hankija hindab „sujuvust“, „kerget libistamist“, „mugavalt käes hoidmist“ jne ning kuidas hankija niisuguseid kriteeriume kontrollib. Hankija on kvalitatiivsete hindamiskriteeriumide puhul jätnud „Täiendava funktsionaalsuse“ metoodika kontrollimise sootuks täpsustamata (kes neid hindab, kuidas hindamine toimub jne). Seega ei ole käesoleval juhul võimalikki kontrollida, kas hindamiskriteerium on pakkuja pakutava toote puhul tegelikult täidetud või mitte. Nii ei ole välistatud, et väärtuspunkte saavad ka pakkumused, millel tegelikkuses hinnatavat eelist ei ole (või vastupidi, pakkumused jäävad ilma väärtuspunktidest, kuigi kvalitatiivsed hindamiskriteeriumid on täidetud).

Järelikult ei ole Riigihanke osa 1 hindamiskriteeriumi „Täiendava funktsionaalsuse“ p-d 3, 4 ja 5 kontrollitavad ning annavad Hankijale väärtuspunktide määramisel piiramatut valikuvabadust. Osundatud mõisted on kõik õiguslikult määratlemata ning nende sisustamine pole ühelgi konkreetsel juhul objektiivselt võimalik. Sellisena on tegemist sätetega, mille täitmist pole tegelikkuses võimalik objektiivselt mõõta ega kontrollida.

4.4. Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

4.4.1. Hankija viitab teiste pakkujate olemasolu viidates riigihankele 263595, mille verevõtuvahendite osas esitas pakkumuse ka Mediq Eesti OÜ (lisaks Vaidlustajale ja AS-le Surgitech). Siiski, Mediq Eesti OÜ nimetatud hankesse ei kvalifitseerinud. Sealjuures ei ole Mediq Eesti OÜ riigihangete registri andmetel sõlminud mitte ühtegi hankelepingut verevõtuvahendite osas (rääkimata verevõtuvahenditest, mis vastaksid Riigihanke osa 1 „Täiendava funktsionaalsuse“ hindamiskriteeriumidele). Järelikult on Hankija viide Mediq Eesti OÜ-le kui täiendavale konkureerivale ettevõtjale verevõtuvahendite soetusel asjakohatu

ja tuleb tähelepanuta jätta.

Vaidlustaja hinnangul on asjakohatud Hankija 04.06.2025 vastuse lisades 3-6 tootjate kataloogid. Esiti juba sellepärast, et Hankija ei ole nimetatud dokumente esitanud eesti keeles (RHS § 195 lg 6), mistõttu tuleks jätta nimetatud dokumendid tähelepanuta. Lisaks ei vasta Hankija viidatud tooted ka sisuliselt „Täiendava funktsionaalsuse“ kriteeriumidele:

- b) Disera Hankija esitatud kataloogist nähtub, et tootel on küll olemas nõelahooldja, kus nõela kaitse asetseb nõela küljes, aga puudub mistahes informatsioon, et kas kaitsemehhanism keerleb või mitte ning kas kaitsemehhanism asetseb eelsätitult nõela ava suunas või mitte;
- c) Metze Care - Hankija esitatud kataloogist ei nähtu, kas nõela kaitsemehhanism keerleb või mitte ning kas kaitsemehhanism asetseb eelsätitult nõela ava suunas või mitte. Samuti ei ole Hankija esitanud ühtegi viidet sellele, kes konkureerivatest ettevõtjatest niisugust toodet pakub (Vaidlustajale teadaolevalt puudub Metze Care verevõtuvahenditel Eestis edasimüüja. Tegemist on Eesti turul tundmatu tootega);
- d) KDL - Vaidlustajale teadaolevalt puudub KDL verevõtuvahenditel Eestis edasimüüja ning tegemist on Eesti turul tundmatu tootega. Hankija esitatud kataloogist ei nähtu, kas nõela kaitsemehhanism keerleb või mitte ning kas kaitsemehhanism asetseb eelsätitult nõela ava suunas või mitte;
- e) Sol-Millennium Medical - viidatud tootjal on olemas küll nõelad, aga mitte katsutid (mis on samuti Riigihanke osas 1 nõutav, RHAD vorm 2, osa 1, p 1.1 ja RHAD TK p 1.2), mis välistab niisuguse toote pakkumise.

Järelikult ei eksisteeri turul ühtegi teist ettevõtjat peale Vaidlustaja ja AS-i Surgitech, kes verevõtuvahendeid pakuvad ning Hankija poolt viidatud toodete võõrkeelsetest kataloogidest ei nähtu, et ühegi teise tootja toode vastaks Riigihanke osa 1 „Täiendava funktsionaalsuse“ kriteeriumidele. Hankija väide laiemast konkurentsist kui 2 ettevõtjat (ja 2 toodet) on kunstlik, sest ühtegi Hankija 04.06.2025 menetluskataloogis käsitletud toodet ei ole varasemalt ühelgi hanel pakutud (ei Hankija ega ka teiste Eesti haiglate hangetel, rääkimata hangetes edukaks osutumisest). Olukorras, kus reaalne konkurents verevõtuvahendite turul on üksnes kahe ettevõtja vahel, on ühe ettevõtja pakutava toote selge eelistamine vastuolus RHS § 85 lg-s 1 sätestatud reaalse konkurentsi tagamise nõudega ja RHS § 3 sätestatud põhimõtetega.

4.4.2. Hankija on põhjendanud „Täiendava funktsionaalsuse“ p-des 1 ja 2 sätestatud kriteeriumide lisamist sellega, et fikseeritud kaitsemehhanism ja selle paiknemine eelsätitult nõela ava suunas tagab väidetavalt patsiendi ja tervishoiutöötaja suurema ohutuse ning et töötajatel ei ole aega kontrollida, kas kaitsemehhanism on õiges asendis. Samuti väidab Hankija üllatuslikult, et ei ole Vaidlustaja tootega rahul ning et on hindamiskriteeriumid koostanud verevõtu töötajatelt saadud tagasiside põhjal. Vaidlustaja eeltooduga ei nõustu.

Verevõtt ei ole liinitöö, et töötajal (õel) pole aega nõela sobivasse asendisse sättida. Vastupidi, verevõtuprotseduuri peab just eriti rahulikult ja ettevaatlikult tegema, vältimaks Hankija poolt välja toodud nõelatorkevigastusi ja nakkushaiguste levikut. Ning just selleks, et ennetada nõelatorkevigastusi, ongi Vaidlustaja pakutaval tootel nõela kaitsemehhanism liigutatav, et toodet oleks igas olukorras mugav kasutada. Tihtipeale ei ole patsiendid n-õ ideaalses asendis, millisel juhul saab kaitsemehhanismi liigutada just sobivasse asendisse vastavalt vajadusele. Kaitsemehhanism, mis on liigutatav, ei saa olla seega objektiivselt toote puudus, mille hankimise välistamiseks „Täiendava funktsionaalsuse“ p-des 1 ja 2 teistsugust toodet soosivad kriteeriumid seada. Vastupidi, liigutatav kaitsemehhanism on nimelt arendatud selle universaalse mugavuse pärast, tagades igal üksikjuhtumil ohutu verevõtu.

Vaidlustaja esitab sõltumatu eksperthinnangu, mille esemeks oli Vaidlustaja poolt pakutava toote vastavuskontroll verevõtu ohutusstandarditele (lisa 1, lk 12). Eksperthinnangu tulemuseks

oli, et Vaidlustaja toode vastab kõikidele ohutusstandarditele. Veel enam, Hankija on viimased 5 aastat kasutanud Vaidlustaja tooteid ning Vaidlustajale teadaolevalt ei ole Hankija verevõtu töötajatel esinenud mitte ühtegi nõelatorkevigastust. Ka seetõttu jääb arusaamatuks, millest tulenevalt leiab Hankija, et Vaidlustaja pakutav toode oleks justkui „ohtlikum“ ja mille erinevate, kuid samaväärsete (ja sama ohutute) funktsioonide eest „täiendava funktsionaalsuse“ p-de 1-2 osas punkte saada ei ole võimalik.

Samuti on arusaamatu Hankija väide, justkui Vaidlustaja toodet kasutades on verevõtu protseduuri ajakulu suurem kui BD toodet kasutades. Nimelt tuleb BD tootel erinevalt Vaidlustaja tootest tõmmata füüsiliselt kaitsemehhanism sõrmega alla, et nõela saaks veeni sisestada. Eeltoodu illustreerimiseks lisab Vaidlustaja piltliku võrdluse vaidlustaja tootest ja BD tootest (lisa 2). Viidatust nähtub, et ajaliselt pole vahet, kas verevõtu töötaja peab sõrmega kaitsemehhanismi alla tõmbama (BD toote puhul) või kaitsemehhanismi liigutama (vaidlustaja pakutava toote puhul).

Lisaks, Hankija väide, et töötajad pole Vaidlustaja tootega rahul, on paljasõnaline ja üllatav. Vaidlustaja tootesindaja on Hankijalt regulaarselt uurinud toote rahulolu kohta ning Hankija ei ole teinud Vaidlustajale ühtegi etteheidet ega märkust (ei suuliselt ega kirjalikult), justkui Vaidlustaja toode ei ole kvaliteetne või et seda on ebamugav kasutada. Pigem vastupidi, Hankija tagasiside on olnud positiivne. Arusaamatuks jääb ka Hankija viide verevõtu töötajatelt saadud tagasisidele, mille põhjal on Hankija väidetavalt hindamiskriteeriumid koostanud. Niisugune väide on paljasõnaline ning ei ole välistatud, et Hankija on selle esitanud üksnes ühe ettevõtja pakutava toote eelistamise õigustamiseks, mitte reaalselt läbiviidud uuringu põhjal.

Seega Hankija poolt vaidlustusmenetluses esitatud väited suurema ohutuse, kiiruse või parema kasutusmugavuse tagamiseks on otsitud ning ei vasta tõele (samaväärse ohutuse, kiiruse ja kasutusmugavuse tagab ka Vaidlustaja pakutav toode). „Täiendava funktsionaalsuse“ hindamiskriteeriumide p-d 1 ja 2 soodustavad seega ühte konkreetset toodet ilma mõistliku põhjendusega.

4.4.3. Hankija ajab segamini subjektiivse hindamiskriteeriumi kui sellise seadmise (mille lubatavuse üle iseenesest ju vaidlus puudub) ja subjektiivse hindamiskriteeriumi objektiivse kontrollimise. Vaidlustaja etteheide ei ole mitte selles, et subjektiivne tingimus oleks sõnastatud segaselt (mis omakorda tagaks Hankijale piiramatu valikuvabaduse seda hiljem oma suva järgi sisustama hakata ning oleks samuti õigusvastane) või et Vaidlustaja ei saa sellest aru, vaid Riigihanke osa 1 hindamiskriteeriumi p-de 3, 4 ja 5 õigusvastasuse tingib see, et Hankija ei ole ette näinud objektiivset hindamise protseduuri, välistamaks sõnastuselt arusaadava subjektiivse kriteeriumi ühetaolise ja võrdse hindamise.

Hankija ei ole käesoleval juhul näinud ette mistahes metoodikat pakkumuste läbipaistvaks ja kontrollitavaks hindamiseks. Hankija ei kasuta sõltumatuid eksperte, ei taga pakkumuste anonüümsust, ei taga pakkumuste võrdlust üheaegselt ega ole kehtestanud mistahes muud objektiivset hindamisskaalat „ohtlikkuse“ ja „sujuvuse“ (p 3), libistamise kerguse (p 4) ega käes hoidmise mugavuse (p 5) hindamiseks. Osundatud mõisted on kõik õiguslikult määratlemata ning nende sisustamine pole ilma ühetaolise hindamismetoodika kehtestamiseta objektiivselt võimalik.

5. Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla vaidleb vaidlustusele vastu.

5.1. Verevõtuvahendite turg

Lisaks Vaidlustajale ning Vaidlustaja poolt viidatud AS-le Surgitech on Eesti turul ka teisi

pakkujaid, kes verevõtuvahendeid pakuvad¹. Verevõtuvahendite turul on mitmeid brände, kelle tooted vastavad vaidluse all oleva hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ p-dele 1 ja 2 - näiteks Disera², Metze Care³, KDL⁴, Boen Healthcare⁵, Sol-Millennium Medical⁶ jne. Seega ei ole tõene Vaidlustaja väide, et hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ p-dele 1 ja 2 vastavat toodet suudab pakkuda vaid üks pakkuja.

5.2. Hindamiskriteeriumite põhjendatus

Hindamise kriteeriumite valimine on hankija kaalutusotsus.⁷ Hankijal on õigus ise otsustada, mil viisil ja mille alusel ta hindamiskriteeriumi formuleerib. Hankijal on hindamiskriteeriumite ja nende osakaalu määratlemisel ulatuslik kaalutusruum ning majanduslikult soodsaima pakkumuse väljaselgitamiseks kasutatavad kriteeriumid ei pea tingimata olema laadilt kvantitatiivsed või puudutama ainuüksi hindu⁸. Hankija võib lisaks hinnale ja kulule arvesse võtta ka mittemajanduslikke kvaliteedikriteeriume, isegi kui selliste kriteeriumite seadmine võib kaasa tuua pakkumuste maksumuste kallinemise. Võrdse kohtlemise põhimõtte ei keela hindamiskriteeriumi kasutada üksnes seetõttu, et vaid üksikutel ettevõtjatel on võimalik selle kriteeriumi eest punkte saada.⁹

5.2.1. Hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ p-id 1 ja 2

Hankija on otsustanud Riigihanke osas 1 hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ p-id 1 ja 2 lisada eesmärgiga tagada patsiendi ja tervishoiutöötaja maksimaalne ohutus ning verevõtuprotseduuri kõrgeim võimalik kvaliteet. Meditsiiniline praktika ja kliiniline kogemus näitavad, et erinevused integreerimise viisis (nt kas mehhanism on nõela või nõelahoidja küljes, kas see on pöörlev või eelseatud) mõjutavad otseselt tööohutust, patsiendi turvalisust ja töövoo sujuvust. Nõela külge püsivalt integreeritud ohutusmehhanism, mis ei liigu ega keerle ümber telje, on vahetult pärast nõela eemaldamist valmis aktiveerimiseks ühe lihtsa liigutusega. Selline lahendus välistab vajaduse kaitsemehhanismi käsitsi kohandada, suunata või keerata, mis omakorda vähendab kasutajavigade ja nõelatorkevigastuste riski. Maailma Terviseorganisatsiooni hinnangul moodustavad nõelatorkevigastused vastavalt 39%, 37% ja 4,4% C-hepatiidi, B-hepatiidi ja HIV-nakkuse juhtudest¹⁰. Nõelatorkevigastused on üks levinumaid tööõnnetusi tervishoiuasutustes¹¹.

Kui ohutusmehhanism on liikuv või pööratav kasvab risk, et mehhanism jääb valesse asendisse, kasutaja unustab selle aktiveerida või aktiveerib valesti või nõel jääb ajutiselt avatuks ja potentsiaalselt ohtlikuks. Eriti kiiretes töökeskkondades - nagu EMO, intensiivravi ja verevõtukabinetid, kus lühikese aja jooksul võetakse kuni 60-l patsiendil verd - ei pruugi olla

¹ Nt hankija eelmisele riigihankele viitenumbriga 263595 esitas pakkumuse AS Mediq. SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla 2024.a läbiviidud riigihanke osale 2 (proovivõtutarvikud) viitenumbriga 268561 esitas pakkumuse Balmung Medical Handel GmbH

² Lisa 3 Disera kataloog, lk 24 „Vacusera Blood Collection Needles are also available with integrated safety cap and window (Vision).“

³ Lisa 4 väljavõte Metze Care kataloogist, lk 32-33

⁴ Lisa 5 väljavõte KDL kataloogist, lk 3-4

⁵ <https://www.boenmedical.com/?products=safety-multi-sample-needle-visible>

⁶ Lisa 6 väljavõte Sol-Millennium Medical kataloogist, lk 7

⁷ Euroopa Kohtu otsused C-31/87, p 19 ja C-324/93, p 42

⁸ Tallinna Ringkonnakohtu 11.09.2017 otsus 3-17-1172 p 13; Tallinna Ringkonnakohtu 05.04.2018 otsus 3-17-2469, p-d 14

⁹ Euroopa Kohtu otsus C-513/99, p 86

¹⁰ <https://www.who.int/tools/occupational-hazards-in-health-sector/occupational-infections>

¹¹ Lisa 7 Bouya, S. jt. Global Prevalence and Device Related Causes of Needle Stick Injuries among Health Care Workers: A Systematic Review and Meta-Analysis. s. Annals of Global Health. 2020; 86(1): 35, 1–8.

aega kontrollida, kas kaitsemehhanism on täpselt õiges asendis. Fikseeritud, mitte-liikuv mehhanism aitab säilitada nõela stabiilsust nii sisestamisel kui eemaldamisel, vähendades liikumisest põhjustatud traumasid, hemolüüsi või vere lekkimist. See on kriitilise tähtsusega tundlikel patsientidel - näiteks eakatel, lastel või nõrkade veenidega patsientidel. Fikseeritud ohutusmehhanismi korral on nõelatorkevigastuste oht madal, kuna mehhanism lukustub kohe ja ei vaja täiendavat käsitlemist. Liikuva või pööratava ohutusmehhanismi korral on nõelatorkevigastuste oht kõrgem, kuna nõel jääb avatuks, kuni kasutaja aktiveerib süsteemi käsitsi. Hankija seatud hindamise kriteeriumid tõstavad tervishoiuteenuse ohutust, kvaliteeti ja tööprotsessi efektiivsust, ennetavad vigasid ning kaitsevad patsienti ja personali nakkuste ja õnnetuste eest.

Hankija on kasutanud Vaidlustaja poolt pakutud tooteid, kuid Hankija töötajad ei ole tootega rahul, kuna pööratav ohutusmehhanism varjab vaatevälja, eeldab nõela ava suuna märgistuse otsimist ja lisaliigutusi mehhanismi keeramisega. Ebamugavate ohutusnõelte kasutama sundimise puhul tekkis osades töötajates rahulolematust ja kasutati seetõttu hoopis tavanõelu. Hankija on koostanud hindamiskriteeriumid verevõtu töötajatelt saadud põhjaliku tagasiside, kaebuste, nõudmiste ja ebamugavate toodete kasutamise vältimispraktika põhjal. Oluline on lähtuda verevõtutöötaja vajadustest, kes peab eksimatult ja kiiresti suure hulga patsiente teenindama väikeses ajaühikus, vähendades stressi ja tagades ka töötaja rahulolu.

5.2.2. Hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ p-id 3, 4 ja 5

Vaidlust ei ole selles, et subjektiivsed hindamiskriteeriumid ei ole *a priori* õigusvastased, seda tunnistab Vaidlustaja ka ise vaidlustuses. Kvaliteedikriteeriumid võivad sisaldada subjektiivseid elemente, mis on pakkumuse majandusliku soodsuse üle otsustamisel Hankija jaoks tähtsad - esteetika, mugavus jne. Kontrollitav ja objektiivne saab olla ka subjektiivsete kriteeriumide alusel toimuv hindamine¹. Hankija hinnangul on p-ides 3, 4 ja 5 libliknõela kohta piisava täpsusega selgitatud, et hindamine oleks läbipaistev ja ei tekiks subjektiivsust.

P 3 osas saab lisapunkte pakkumus, kus steriilse üksikpakendi avamise järgselt püsib libliknõel kindlalt pakendis. Hankija jaoks on oluline libliknõela avatud pakendiga lauale asetada, et peale ettevalmistustegevust seda ühe käega kasutamiseks haarata. Sealjuures pakendi avamisel ei tohi olla toote väljalibisemise ja saastumise ohtu. Näiteks on selline oht risti keskelt rebitaval kilepakendil ja kilepakendist puudub ka võimalus steriilset toodet otse ja ühe käega kasutamiseks haarata, ilma et seda ei peaks vahepeal lauale asetama.

P 4 osas saab lisapunkte pakkumus, kui libliknõela lukustatav turvakaitse on ühe käega aktiveeritav ilma abivahendeid kasutamata. Turul on mitu tootjat, kelle libliknõela kasutamise videojuhendites on toode ühe ja sama käega nii kasutatav kui ka ohutusmehhanism aktiveeritav. Hankija lähtub tootja videojuhistest hindamisel ja subjektiivsus puudub.

P 5 osas saab lisapunkte pakkumus, kui libliknõela kasutamisel ei teki häireid. Häirete kirjeldused on Hankija poolt täpse detailsusega välja toodud, et välistada subjektiivne hindamine.

- a) „Stabiilsus ja konstruktsioon – Nõel ja selle komponendid on hästi kinnitatud, ei logise ega liigu kasutamise ajal“ ei ole subjektiivne. Kui kasutamisel nõel ja selle komponendid logisevad või liiguvad, siis on häire.
- b) „Vooliku paindlikkus – voolik on piisavalt elastne (mitte jäik), et võimaldada lihtsat käsitlemist, ei paindu ega murdu blokeerimaks verevoolu.“ ei ole subjektiivne. Kui vool on blokeeritud, siis on häire.

¹ E. Fels § 85 kommentaar 25 lk 475 M. Parind, M.A. Simovart (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Juura 2019

- c) „Tiivad on ergonoomilised, pole liiga pehmed ega jäigad – lihtne ja kindel haare, püsivad paigas- ei vaju ära ega nihku.“ ei ole subjektiivne. Kui tiivad laperdavad ja toode seetõttu pole kindlas asendis, siis on häire.
- d) „Tiibade pind on libisemisvastane, kinnastega töötamisel ja käes hoidmisel mugav, ei esine häireid ega libise. Mugav käes hoida ka kinnastega töötades“ ei ole subjektiivne. Kui kindaga saab sujuvalt kasutada, pole ka häiret.
- e) „Turvakaitse aktiveerimisel ei esine takistusi, lukustub kindlalt, ega vaja liigse jõudu kasutamist“ ei ole subjektiivne. Nõude täitmiseks peab turvasüsteem aktiveeruma ühe sujuva liigutusega ega takerdu. Pärast aktiveerimist peab püsima nõel lukustatult fikseeritud asendis, ei võimalda korduvat kasutamist ning ei jää väljapoole nähtavale ega tunda katsudes. Kui kaitsemehhanism ei lukustu, katkeb tööprotsess või on nõel pärast lukustumist taas avatav, loetakse see häireks.
- f) „Ühildub nõelahoidajaga- verevool on sujuv, ei blokeeru ega leki üheski süsteemi osas.“ Ei ole subjektiivne - leket ja blokke ei tohi esineda.

Hankija on nii varasemalt kehtinud kui muudetud hindamiskriteeriumites väga selgelt välja toonud kuidas pakkumusele punkte jagatakse. Kui häireid ei esine, saab pakkumus 6 punkti. Kui esineb 1-2 häiret, saab pakkumus 3 punkti ja kui esineb rohkem kui 2 häiret, saab pakkumus 0 punkti selle hindamiskriteeriumi eest. Hindamise kriteerium on läbipaistev, kui kriteeriumi kohaldamiseks ja hindepunktide andmiseks on riigihanke alusdokumentides kehtestatud loogiline ja üheselt mõistetav meetod. Hankija hinnangul on antud nõue täidetud. Samuti on Hankija hinnangul kriteeriumite täitmist võimalik kontrollida.

RHS ei ütle kui täpselt peab Hankija minema pakkumuste hindamise kohta informatsiooni andmisel – nõutav on üksnes hindamise kriteeriumite ja igale hindamise kriteeriumile vastava suhtelise osakaalu avaldamine¹. Samas, vältimaks mitmeti mõistmisi, on Hankija muudetud hindamiskriteeriumites veelgi spetsiifilisemalt täpsustanud mida peetakse häire all silmas.

5.2.3. Hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ osakaal

Hankija on 04.06.2025 muutunud Riigihanke alusdokumente, sh hindamiskriteeriumite osakaalu.

Hankija otsustada on milline osakaal hinnale määrata. Osakaalude määramisega saab Hankija diferentseerida hindamise kriteeriumide tähtsust ja vältida vähem oluliste kriteeriumide võrdsustamist kriteeriumidega, millel on majanduslikult soodsaima pakkumuse väljaselgitamisel Hankijale suurem tähtsus. RHS § 85 lg 9 ega ükski muu RHS säte ei reguleeri, millise osakaalu peaks Hankija pakkumuste hindamise kriteeriumidele seadma.²

Hankija on otsustanud muudetud hindamiskriteeriumite seadmisel, et patsientide ja töötajate ohutus, turvalised töötingimused ning osutatava tervishoiuteenuse kvaliteet on niivõrd olulise kaaluga, et põhjendatud on täiendava funktsionaalsuse eest anda 31 punkti. Samas võtab Hankija siiski arvesse ka hinda, kuna väikseima maksumusega pakkumus saab maksimaalselt 69 punkti. Hankija seatud hindamise kriteeriumid ei piira konkurentsi - iga hindamise kriteeriumi täitmine ei ole pakkujatele kohustuslik, erinevalt tehniliselt kirjeldusest või kvalifitseerimise tingimusest. Samuti on võimalik pakkumus esitada Vaidlustajal.

5.3. Hankija täiendavad seisukohad.

¹ E. Fels § 85 kommentaar 10 lk 475 M. Parind, M.A. Simovart (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Juura 2019

² E. Fels § 85 kommentaarid 35, 82 ja 84 lk 482, 496 M. Parind, M.A. Simovart (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Juura 2019

5.3.1. Verevõtuvahendite turg

Tegemist on rahvusvahelist piirmäära ületava Riigihankega, mille hanketeade avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas. 12.06.2025 seisuga on Riigihanke juurde registreerunud 13 Riigihankest huvitatud ettevõtjat, sh 2 ettevõtjat, mis on registreeritud Eestist väljaspool. Seega on alusetu Vaidlustaja väide, et turul tegutseb ainult kaks ettevõtjat.

Hankija eelmises katsutite ja verevõtuvahendite ostmise riigihankes viitenumbriga 263595 sõlmiti osas 3 „Ohutu nõel nõelahoidjaga“ (mis on kõige sarnasem Riigihanke osale 1.2) hankeleping justnimelt Mediq Eesti OÜ-ga, st Mediq Eesti OÜ kvalifitseeriti ning osutus ka edukaks. Vaidlustaja pakkumus osutus edukaks ning hankeleping sõlmiti osa 1 („Vaakumkatsutid ja verevõtu tarvikud“) osas, aga Riigihanke osas 1.2 nõutud ja pakutud nõelad olid tavanõelad, mitte ohutud nõelad.¹

5.3.2. Hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ p-id 1 ja 2

5.3.2.1. Käesoleva vaidluse puhul pole Hankija jaoks oluline, kes konkreetset konkureerivatest ettevõtjatest vastuses viidatud brände Eesti turul pakuvad, kuna tegu on rahvusvahelist turgu hõlmava Riigihankega. Tehnilise kirjelduse p-i 1.1. kohaselt aktsepteerib Hankija Riigihanke osas 1 ka erinevate tootjate omavahel sobivaid tooteid, kui nende omavaheline sobivus on tõestatud, st katsutid ja nõelad ei pea olema ühe ja sama tootja omad. Hankija lisab käesolevale vastusele veel ühe tootja² kataloogi (Lisa 1), kelle tooted potentsiaalselt võivad vastata hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ p-idele 1 ja 2.

Vastavalt RHS § 117 lg-le 1 saab Hankija esitatud pakkumusi hakata hindama alles peale pakkumuste vastavuse kontrolli ning enne pakkumuste avamist ei ole Hankijal ette teada millised ettevõtjad millise sisuga pakkumuse teinud on. Pakkumuse esitamine ning selle sisu on iga ettevõtja enda otsustada. Hankija turuanalüüs (mis hõlmab mh käesolevas ja vastuses esitatud infot tootjate kohta ning näidiste kontrollimist) näitab, et mitmed turul olevad tooted vastavad või võivad vastata esitatud hindamiskriteeriumidele - sõltuvalt pakkuja pakutud lahendusest ja selle dokumentaalsest tõendamisest.

5.3.2.2. RHS § 195 lg 6 ei keela võõrkeelseid dokumente, vaid sätestab, et asjaajamine vaidlustusmenetluses ja vaidlustuse läbivaatamine toimuvad eesti keeles. RHS § 190 lg 8 ja § 192 lg 4 esitavad küll dokumentide eesti keeles esitamise nõude, kuid nimetatud paragrahvid käsitlevad vaidlustust ja sellele lisatavaid dokumente, mitte vastust vaidlustusele (või sellele lisatavaid dokumente). Vaidlustaja ise on jätnud oma täiendava vastuse lisad 1 ja 2 eesti keelde täies mahus tõlkimata. Hankija on esitanud väljavõtted tootjate kataloogidest ümber lükkamaks Vaidlustaja väidet, et verevõtuvahendite turul eksisteerivad ainult kaks ettevõtjat ning ainult üks neist suudab pakkuja hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ p-idele 1 ja 2 vastavat toodet. Kuna Hankijale pole ette teada, millised ettevõtjad pakkumuse esitavad, pole käesoleval juhul vajalik ning otstarbekas kõigi potentsiaalsete pakkuja kataloogide tõlkimine.

5.3.2.3. Seda, millist liiki ja millistele tunnustele vastavat kaupa või teenust soetada, otsustab Hankija omal äranägemisel, eeldusel, et Hankija poolt kehtestatavad kriteeriumid on asjakohased ning kooskõlas läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõttega³. Hankija ei pea arvestama kõikide hankemenetluses osalemisest huvitatud isikute võimaluste ning huvidega. RHS-ist tulenevalt ei ole alust kohustada Hankijat tellima asju, mis oma omadustelt Hankija

¹ Lisamärkusena täpsustab hankija, et eelmise riigihanke osale 1 esitas pakkumuse ka Mediq Eesti OÜ, kuid pakkumus lükati tagasi, kuna pakkuja oli pakkumuses teinud vea.

² FL MEDICAL s.r.l. Unipersonale

³ Riigikohtu halduskolleegiumi 16.11.2011 otsus 3-3-1-65-11, p 26

vajadusi ei rahulda¹. Vaidlusalused hindamise kriteeriumid ei piira konkurentsi ning ei välista Vaidlustaja võimalust esitada pakkumus, kuna iga hindamise kriteeriumi täitmine ei ole kohustuslik.

Hankija seatud hindamiskriteeriumide eesmärk on pakkuda patsientidele ja tervishoiutöötajatele kõrgemat ohutusstandardit ja töö efektiivsust. Töötajate tagasiside põhjal on oluline, et kaitsemehhanism oleks eelsätitult õigesti suunatud ja töötaks kindlalt. Verevõtt ei ole küll klassikaline liinitöö, ent paljudes haiglates on tegemist süstemaatilise ja korduva protseduuriga, kus efektiivsus, kiirus ja vigade vältimine on kriitilise tähtsusega. Fikseeritud kaitsemehhanism võimaldab tagada töötajate jaoks ühtlasema käsitlemise, olenemata patsiendi asendist või olukorrast. Seetõttu ei ole põhjendatud käsitleda Vaidlustaja lahendust objektiivselt paremaks või samaväärseks. Hankijal on seadusest tulenevalt õigus seada kõrgemad kvaliteedi- ja kasutusmugavuse eesmärgid, mida hinnatakse lisafunktsionaalsuste kaudu. Vaidlustaja väide, nagu oleks tema toote liigutatav kaitsemehhanism objektiivselt parem, on subjektiivne hinnang. Hankija on seisukohal, et fikseeritud ja eelsätitud kaitsemehhanism tagab protseduuri käigus töökindlama ja kiirema kasutuse. See on töötajate praktikas kinnitust leidnud ning ei ole põhjendamatu.

Hankija on hindamiskriteeriumide määramisel lähtunud strateegilisest otsusest minna täielikult üle ainult ohutute verevõtutoodete kasutamisele haiglas. Sellest tulenevalt on keelatud mitteohutute nõelte kasutamine. Senine praktika on näidanud, et kuigi ohutud tooted on töötajatele kättesaadavad, eelistab enamik siiski tavanõelu. Peamiseks põhjuseks on see, et isegi edukaks hinnatud ohutusmehhanismid on osutunud kasutajate jaoks ebamugavateks. Selle tulemusena ei ole töötajad ohutuid tooteid omaks võtnud soovitud määral.

Hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ p-i 1 kohaselt saab lisapunkte pakkumus, kus on pakutud ohutusmehhanism, mis on integreeritud nõela külge ning ei keerle. Kui ohutusmehhanism on integreeritud nõela külge, ei ole võimalik kombineerida tavalise nõela ja tavalise nõelahoidjaga mitteohutut verevõtukomplekti. Eriti probleemne on olukord, kus näiteks libliknõelte kasutamisel on vajalik tavaline nõelahoidja - see tähendab, et laos peab olema saadaval nii tavanõel kui tavaline nõelahoidja, võimaldades ikkagi mitteohutut komplekti kokku panna. Seetõttu peab Hankija väga oluliseks, et ohutussüsteem oleks integreeritud otse nõela külge. See välistab võimaluse kasutada toodet mitteohutul viisil.

5.3.2.4. Viimased kaks aastat on Hankija kasutanud mitte Vaidlustaja, vaid Mediq Eesti OÜ poolt pakutud ohutuid nõelu. Seega tuleb tähelepanuta jätta Vaidlustaja väide, et Vaidlustaja on regulaarselt Hankijalt uurinud toote rahulolu kohta, kuna Hankija pole Vaidlustaja poolt pakutud ohutuid nõelu viimased kaks aastat kasutanudki. Hankija kasutas Vaidlustaja pakutud ohutuid nõelu üle-eelmise riigihanke² raames sõlmitud hankelepingu alusel ning Hankija töötajad ei olnud tootega rahul.

5.3.3. Hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ p-id 3, 4 ja 5

Euroopa Kohus ei ole oma praktikas isegi ülalpool rahvusvahelist piirmäära nõudnud hindamismeetodite ammendavat kindlaksmääramist. Kohtupraktika kohaselt peab hindamiskomisjonile jääma vabadus oma tööd korraldada, muutmata hindamiskriteeriume ega nende osakaale. Hankijatel ei ole kvalitatiivse hindamise kriteeriumidesse võimalik kirja panna kõiki detaile, mis võivad hindamisel oluliseks osutada. Vajaduse korral võib aga jätta metoodika

¹ [Tartu Ringkonnakohtu 08.12.2022 otsus 3-22-1145, p 13.3](#)

² [Riigihange viitenumbriga 234193](#)

ka ette kindlaks määramata ja kujundada see tervikuna alles pärast pakkumuste avamist¹.

Hankija ei pea pakkumuste hindamisel kaasama väliseid eksperte ega hindama pakkumusi anonüümselt. Sellist nõuet ei tulene ühestki õigusaktist. Hankija avaldas 2024. aastal riigihangete registris 184 riigihanget. Ei ole mõeldav, et Hankija maksaks eraldi tasu üle 500-le välisele eksperdile, kui Hankija enda töötajatest koosnev hindamis- või ekspertkomisjon on kompetentne ning lähtub selgest hindamismetoodikast. Samuti ei ole võimalik käesolevas vaidluses tagada pakkumuste anonüümsus, kuna verevõtuvahendite tootjatel on tavapäraselt nõelahooldjate peale pressitud tootja nimi, mida eemaldada pole võimalik. Samuti on hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ p-i 3 kohaselt vaja hinnata steriilse üksikpakendi avamist.

Hankija on Vormis 2 (Vorm 2 - Kauba spetsifikatsioon ja hinnajaotustabel.xlsx; asukoht A13) sätestanud, et Hankija katsetab esitatud näidiseid reaalses tööolukorras, eesmärgiga selgitada välja verevõtuvahendite funktsionaalsus, ohutus ja kasutusmugavus tegelikus kliinilises kontekstis tuginedes objektiivsete hindamiskriteeriumide süsteemile. Verevõtuvahendite näidiste hindamine toimub praktilise testimise kaudu, kuhu kaastakse testijad (kogemusega verevõtjad) Hankija erinevatest osakondadest (sünnitusmaja, nakkuskliinik, verevõtu kabinetid). Testimisele kaasatud verevõtjal peab olema vähemalt 2-aastane aktiivne töökogemus verevõtu protseduuridega ning oskus töötada eri vanuse- ja riskirühmade patsientidega. Tootenäidiseid testitakse erinevatel patsiendigruppidel (täiskasvanud, lapsed, imikud, „halbade“ veenidega patsiendid). Pakkumuste näidiste testimine toimub standardiseeritud kujul, kus testijad täidavad hankedokumentides sätestatud hindamiskriteeriumite loetelu põhjal eelnevalt ettevalmistatud hindamistabeli, mille alusel teeb hindamiskomisjon hiljem kokkuvõtte ja annab hindamispunktid vastavalt riigihankes toodud Vorm 3 - Hindamiskriteeriumite tabelis märgitud kirjeldusele.

Tabelisse märgivad testijad tulemused iga kriteeriumi kohta „jah/ei“ vastuse kujul ning „põhjenduse ja probleemi kirjeldus“ lahtris kirjeldatakse saadud tulemuse põhjendus, st häire esinemisel häire kirjeldus ja muud kasutaja tähelepanekud ja probleemid toote kasutamisel. Hindamised toimuvad ühel ja samal ajaperioodil, et minimeerida ajas tekkivaid kõrvalekaldeid. Enne näidiste testimist viiakse kõigi testimises osalevate verevõtjatega läbi lühike juhendamine, mille eesmärk on tagada hindamise objektiivsus, sh tutvustatakse hindamise eesmärki riigihankes, selgitatakse iga hindamiskriteeriumi tähendust, demonstreeritakse, kuidas täita hindamisvormi ning rõhutatakse, et hindamine peab toimuma iseseisvalt, kliinilistes töötingimustes, ilma kõrvalise mõjutuseta. Hindamisprotsess ja hinnete lehed säilitatakse dokumenteeritult, võimaldamaks hilisemat kontrolli ja tagamaks läbipaistvust.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

6. Riigihanke osas 1 „Vaakumkatsutid ja verevõtu tarvikud“ on Hankija kehtestanud lisaks maksumusele (osakaal 69) hindamiskriteeriumi „Täiendav funktsionaalsus“ (osakaal 31):

„ 1. Ohutusnõela (p1.2.1 ja 1.2.2) kaitsemehhanism on nõela (mitte nõelahooldja) külge integreeritud, on kerge, ei liigu ega eelda keerle ümber telje. Ohutusmehhanism, mis on integreeritud nõela külge, ei keerle saab 6 punkti, ülejäänud 0 punkti

2. Ohutusnõela aktiveeritav kaitsemehhanism asetseb eelsätitult nõela ava suunas, vältides vigade ohtu ja ajakulu kaitsemehhanismi keeramisel nõela ava suuna paika sättimiseks. Nõela avaga kohakuti eelseatud kaitsemehhanism saab 6 punkti, ülejäänud 0 punkti

3. Steriilse üksikpakendi avamise järgselt püsib libliknõel kindlalt pakendis, võimaldades avatud tootepakendit asetada tööpinnale ja sealt sujuvat nõelakomplekti väljavõttu. Pakendi

¹ Euroopa Kohtu 14.07.2016 otsus C-6/15 Dimarso, p-d 27-31, Euroopa Kohtu 21.07.2011 otsus C-252/10 PDEP, p 35

avamisel on välistatud nõela pakendist väljalibisemise ja saastumise oht. Toode, mille pakendi kaane avamisel jääb nõelakomplekt pakendisse püsima ja on lauale asetatav edasiseks sujuvaks väljavõtuks ning pakendi lahti rebimisel pole välja libisemise ohtu saab 8 punkti, ülejäänud 0 punkti

4. Libiknõela lukustatav turvakaitse on ühe käega aktiveeritav ilma abivahendeid kasutamata. Kergelt libistamise teel ja ühe käega aktiveeritav kaitsemehhanism saab 5 punkti, ülejäänud 0 punkti.

5. Libiknõelade kasutamine.

*Stabiilsus ja konstruktsioon – Nõel ja selle komponendid on hästi kinnitatud, ei logise ega liigu kasutamise ajal. Kui kasutamisel nõel ja selle komponendid logisevad või liiguvad, siis on häire.

*Vooliku paindlikkus – voolik on piisavalt elastne (mitte jäik), et võimaldada lihtsat käsitlemist, ei paindu ega murdu blokeerimaks verevoolu. Kui vool on blokeeritud, siis on häire.

*Tiivad on ergonoomilised, pole liiga pehmed ega jäigad – lihtne ja kindel haare, püsivad paigas st ei vaju ära ega nihku. Kui tiivad laperdavad ja toode seetõttu pole kindlas asendis, siis on häire.

*Tiibade pind on libisemisvastane, kinnastega töötamisel ja käes hoidmisel mugav, ei esine häireid ega libise, mugav käes hoida ka kinnastega töötades. Kui kindaga saab sujuvalt kasutada, siis pole ka häiret.

*Turvakaitse aktiveerimisel ei esine takistusi, lukustub kindlalt, ega vaja liigse jõudu kasutamist. Nõude täitmiseks peab turvasüsteem aktiveeruma ühe sujuva liigutusega ega takerdu. Pärast aktiveerimist peab püsima nõel lukustatult fikseeritud asendis, ei võimalda korduvat kasutamist ning ei jää väljapoole nähtavale ega tunda katsudes. Kui kaitsemehhanism ei lukustu, katkeb tööprotsess või on nõel pärast lukustumist taas avatav, loetakse see häireks.

*Ühildub nõelahooldajaga - verevool on sujuv, ei blokeeru ega leki üheski süsteemi osas. Kui leket ja blokke ei esine, siis pole ka häiret

Kui häireid ei esine- saab 6 punkti.

Kui esineb 1-2 häiret – 3 punkti.

Kui esineb rohkem kui 2 häiret – 0 punkti. “

Vaidlustaja on vaidlustanud „Täiendava funktsionaalsuse“ p-d 1 ja 2 põhjendusel, et need funktsionaalsused on vaid ühe konkreetse tootja, Becton, Dickinson and Company (BD) tootel - „BD Vacutainer® Eclipse™ Blood Collection Needle“, mistõttu on tegemist kriteeriumitega, mis piiravad põhjendamatult konkurentsi ja kahjustavad Vaidlustaja võimalusi osutada Riigihankes edukaks.

Vaidlustaja on vaidlustanud „Täiendava funktsionaalsuse“ p-id 3, 4 ja 5, sest need ei võimalda objektiivselt pakkumustele punkte jagada, kuna nende tingimuste täitmist ei ole võimalik mõõta objektiivsete tehniliste parameetrite või dokumentaalselt tõendatavate näitajate alusel.

7. RHS § 85 lg 1 kohaselt hankija sätestab riigihanke alusdokumentides majanduslikult soodsaima pakkumuse väljaselgitamiseks hankelepingu esemega seotud ja reaalselt konkurentsi tagavad pakkumuste hindamise kriteeriumid. Pakkumuse hindamise kriteeriumina ei või sätestada käesoleva seaduse §-des 99–101 sätestatu alusel kehtestatavaid pakkuja või taotleja kvalifitseerimise tingimusi, välja arvatud § 101 lõike 1 punktis 6 nimetatud andmed pakkuja või taotleja, tema juhtide või teenuste osutamise või ehitustööde juhtimise eest vastutavate isikute hariduse ja kutsekvalifikatsiooni kohta, kui need näitavad hankijale pakkumuse majanduslikku soodsust ja kui neid andmeid ei kasutata kvalifitseerimisel.

Reaalselt konkurentsi ei taga hindamise kriteeriumid, mille kehtestamisel ei ole hankija tegutsenud läbipaistvalt, kontrollitavalt ja proportsionaalselt (RHS § 3 p 1).

7.1. „Täiendava funktsionaalsuse“ p-d 1 ja 2 ei takista Vaidlustajal pakkumuse esitamist, kuna

nendes on välja toodud omadused, mille osas konkreetne pakkumus ületab (Hankija hinnangul) kvalitatiivselt miinimumnõuetena kehtestatud tingimusi, millest lähtuvalt omistatakse pakkumuste hindamisel punkte juba vastavaks tunnistatud pakkumustele. Seega vastavad „Täiendava funktsionaalsuse“ p-des 1 ja 2 toodud nõuded hindamiskriteeriumide kehtestamise eesmärgile - hindamiskriteeriumid võimaldavad võrrelda omavahel vastavaks tunnistatud pakkumusi ning nende alusel on võimalik selgitada välja Hankijale majanduslikult soodsaim pakkumus, lähtudes hinna ja kvaliteedi suhtest.

Pakkumuse majanduslik soodsus Hankija jaoks kujuneb arvukatest asjaoludest kogumis (RHS § 85 lg 3), mistõttu pakkumuste hindamiseks saab ja tulebki kehtestada teisi kriteeriume peale maksumuse. On ilmne, et meditsiinitoodete puhul ei sõltu pakkumuse majanduslik soodsus üksnes hinnast - hankija ei pea ostma odavaimat, mis vastab tehnilisele kirjeldusele, vaid väga oluline on just kvaliteedikriteeriumi osa (hankija peab saama osta tehnilisele kirjeldusele vastava parima hinna ja kvaliteedi suhtega toote).

7.2. Vaidlustaja peamine etteheide vaidlustatud „Täiendava funktsionaalsuse“ p-dele 1 ja 2 kogumis on see, et tema hinnangul vastab neile vaid ühe tootja toode, mistõttu saab täiendava funktsionaalsuse punktid nende kriteeriumide alusel ainult üks pakkumus.

Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et Riigihanke juurde registreerunud ettevõtjate arv (01.07.2025 seisuga 12 ettevõtjat) näitab kaudselt, et konkurents selles valdkonnas on olemas, kuid ei näita, et see on tegelikult olemas Riigihanke osas 1.

Hankija on vaidlustusmenetluses esitanud 6 väljavõtet tootekataloogidest, mis peaksid tõendama, et on olemas veel „Täiendava funktsionaalsuse“ p-des 1 ja 2 toodud nõuetele vastavaid tooteid, kuid nõustuda tuleb Vaidlustajaga, et tootekataloogides kas vastav info puudub või on tegemist Eesti turul tundmatu tootega või on Riigihanke alusdokumentides tingimus, mis toodet pakkuda ei võimalda.

Kuid sellises olukorras ei saa asuda seisukohale, et „Täiendava funktsionaalsuse“ p-des 1 ja 2 toodud nõuded on vastuolus õigusaktidega. Vaidlustuskomisjon leiab, et juhul, kui hindamise kriteeriumide kehtestamine on mõistlikult põhjendatav, ei pea hankija hoiduma kriteeriumi kehtestamisest üksnes põhjusel, et selle alusel võib punkte saada üksnes üksikute pakkujate või ühe pakkuja pakutav toode.. Sellisele järeldusele on jõudnud ka Euroopa kohus (C-513/99 p 86).

Lisaks on oluline ka Lisa 1 Tehniline kirjeldus p 1.1, mille kohaselt *pakutavad verevõtuvahendid osas 1 (nõelad, libliknõelad, holderid, vaakumkatsutid jne) peavad moodustama ühtse süsteemi ja sobima koos kasutamiseks. Aktsepteerime ka erinevate tootjate omavahel sobivaid tooteid, kui nende omavaheline sobivus on tõestatud. Sobivus peab katma vähemalt värvikoodide selget eristatavust, ühenduste ühendatavust, püsivust ja õhukindlust, ohutustoodete samaväärset ohutust ja kasutusmugavust ning markeeringute ühetaolisust (välistamaks olulise info segiminekut). Palume esitada dokument, mis kirjeldab kuidas ja millisel määral on sobivus tõestatud. Töö käigus omavahel sobimatuteks tunnistatavad tooted võrdsustatakse praaktoodetega ja neile rakenduvad praaktoodetele seatud tingimused.*

Seega Hankija aktsepteerib ka erinevate tootjate omavahel sobivaid tooteid (katsutid ja nõelad ei pea olema ühe ja sama tootja omad). Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et Hankija vastuste lisadena esitatud tootekataloogidest võib teha järelduse, et mitmed turul olevad tooted võivad vastata „Täiendava funktsionaalsuse“ p-dele 1 ja 2, kui see sõltub pakkuja pakutud lahendusest ja selle dokumentaalsest tõendamisest.

Arvestades, et Hankijal on pakkumuse hindamise kriteeriumide kehtestamiseks avar

kaalutlusruum, saab vaidlustuskomisjon nende õiguspärasuse kontrollimisel lähtuda eelkõige sellest, kas Hankija on vaidlustusmenetluses nende kehtestamise vajalikkust adekvaatselt ja veenvalt põhjendanud.

7.3. Hankija hindab „Täiendava funktsionaalsuse“ p-des 1 ja 2 seda, kui kaitsemehhanism on nõela (mitte nõelahoidja) külge integreeritud ja seda, kui kaitsemehhanism asetseb eelsätitult nõela ava suunas.

Hankija selgituste kohaselt nõela külge püsivalt integreeritud ohutusmehhanism, mis ei liigu ega keerle ümber telje, on vahetult pärast nõela eemaldamist valmis aktiveerimiseks ühe lihtsa liigutusega ja see välistab vajaduse kaitsemehhanismi käsitsi kohandada, suunata või keerata. Kui nõel on liikumatu, siis sisestamisel ja eemaldamisel on väiksem võimalus traumadeks, hemolüüsiks või vere lekkimiseks.

Vaidlustuskomisjon on järgmistel seisukohtadel:

- 1) kui kaitsemehhanism on kindlalt nõela külge integreeritud ega liigu, siis on väiksem tõenäosus, et see takistab verevõtu protseduuri või muutub ohtlikuks. Kui see ei keerle ümber telje, on kasutajal kergem hinnata, kuhu mehhanism liigub ja kuidas see aktiveerub. Mehhanismi stabiilsus aitab vältida olukordi, kus turvamehhanism ei rakendu õigesti;
- 2) kui kaitsemehhanism asub nõelaava suunas, siis kasutaja saab paremini hinnata, kuhu mehhanism liigub ja kuidas nõel sulgub. Tavaliselt toimub kaitsemehhanismi aktiveerimine ühe käega vajutades või libistades ja see on mugavam, kui mehhanism liigub loomulikult nõela suunas;
- 3) liikuva ja pööratava ohutusnõela kaitsemehhanismi puhul ei pruugi see verevõtu lõpus kindlalt ja kiiresti nõela katta. Kui kasutaja peab mehhanismi asendit käsitsi kohandama või pöörama, suureneb tõenäosus juhuslikuks torkeks või verega kokkupuuteks. Pöörlev või vabalt liikuv mehhanism võib verevõtu ajal liikuda ebasobivasse suunda, segades nähtavust või juurdepääsu. Ebamugav käsitsemine võib muuta kogu protseduuri aeglasemaks ja ebatäpsemaks.

Seega nõustub vaidlustuskomisjon Hankija põhjendustega, et patsientide tervise ja ka tervishoiutöötajate huvidest lähtuvalt on eelistatavad tooted, mille puhul kaitsemehhanism on nõela külge integreeritud ja asetseb eelsätitult nõela ava suunas. Järelikult on põhjendatud nende omaduste arvestamine pakkumusele punktide andmisel osana kvaliteedikriteeriumist.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija võib pakkumuste hindamisel eelistada midagi, mida ta peab efektiivsemaks ja oma vajadustele vastavamaks.

8. Riigikohus on oma 11.12.2020 otsuses haldusasjas 3-20-1198 asunud järgmistele seisukohtadele:

- 1) pakkumuste hindamise pädevuse annab seadus just nimelt hankijale, mitte hankijast sõltumatutele asjatundjatele. Hindamine võib osal juhtudel põhineda, aga ei pea põhinema, eksperdiarvamusel (Euroopa Kohtu otsus asjas nr C-19/00: SIAC Construction, p 45) (otsuse p 17);
- 2) kriteeriumid peavad võimaldama objektiivset hindamist, kuid hindamisel ei saa subjektiivsust kunagi täielikult välistada. Hindamiskriteeriumid ei pea olema detailsed ega sisaldama alakriteeriume (otsuse p 18);
- 3) hindamiskomisjonile peab jääma vabadus oma tööd korraldada, muutmata hindamiskriteeriume ega nende osakaale. Hankijatel ei ole kvalitatiivse hindamise kriteeriumidesse võimalik kirja panna kõiki detaile, mis võivad hindamisel oluliseks osutada. Vajaduse korral võib aga jätta metoodika ka ette kindlaks määramata ja kujundada see tervikuna alles pärast pakkumuste avamist. Hindamismetoodika kohandamise õigus annab hankijale pakkumuste hindamisel suurema otsustusruumi kui

pakkumuste vastavuse kontrollimisel (otsuse p 20);

- 4) mida üldisemad on hindamiskriteeriumid ja -metoodika, seda avaram on hankija hindamisruum ning seda põhjalikumad peavad läbipaistvuse tagamiseks olema hinnete põhjendused. Kui RHAD-s kehtestatud hindamismetoodika sisaldab täpseid hinnete kirjeldusi, võivad need tagada piisava läbipaistvuse ka ilma hinnete hilisema põhjendamiseta (otsuse p 21).

Lähtuvalt neist Riigikohtu seisukohadest ei saa Hankijale ette heita seda, et ta ei kasuta „Täiendava funktsionaalsuse“ p-ide 3, 4 ja 5 alusel pakkumuste hindamisel eksperte ega ka seda, et täpset hindamise metoodikat pole Riigihanke alusdokumentides esitatud. Hankija ei pea pakkumuste hindamisel kaasama väliseid eksperte (ega hindama pakkumusi anonüümselt). Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et sellist nõuet ei tulene ühestki õigusaktist.

Vastavustingimused kohaselt *pakkujatel tuleb enne pakkumuse esitamise tähtaega tuua aadressile Paldiski mnt 68. 1 korrus (LTKH LABOR) pakutavate toodete näidised. Kulleriga saatmisel suunata pakk Ene Laasfeld telefon 6511411. Pakkuja peab esitama pakutavate toodete kohta Vormis 2 ettenähtud arvu näidiseid. Näidistooted peavad olema samad tooted, mille kohta pakkuja esitab pakkumuse. Näidistooted peavad olema osade kaupa nummerdatud. Pakkuja, kelle vastava osa pakutud tooted on olnud Hankija laboris kasutuses (viimase 2a jooksul) näidiseid esitama ei pea. Eelvõõtkoodistatud katsutite puhul esitada minimaalselt 50% toodete näidistest koos eelvõõtkoodistatud etiketiga. Näidised peavad olema oma originaalpakendis. Märgistatud näidised võib panna kokku kõik ühte transpordi kasti. Kastile peavad olema kantud Hanke nimetus, viitenumber, Pakkuja nimi ning Meie kontaktisiku nimi Anu Aasmaa. Kui pakkuja soovib kinnitust näidiste üleandmise kohta, siis vormistab ta enda jaoks vastava paberi ise. (Raadionupp valikutega "Jah/Ei") (Sama on Alusdokumendid p-is 7.3.)*

Kuna näidistooted peavad olema samad tooted, mille kohta pakkuja esitab pakkumuse, siis on võimalik, et Hankija kontrollib pakkumuse vastavust ja samuti hindab pakkumusi näidistoodete alusel.

Vaidlustusmenetluses on Hankija selgitanud, et kasutatakse testijaid, kogemustega verevõtjaid ja testitakse erinevatel patsiendigruppidel. Hankija on üksikasjalikult selgitanud testimise läbiviimist.

Vaidlustuskomisjon leiab, et testimisel on võimalik tuvastada, kas:

- steriilse üksikpakendi avamise järgselt püsib libliknõel kindlalt pakendis;
- libliknõela lukustatav turvakaitse on ühe käega aktiveeritav ilma abivahendeid kasutamata;
- libliknõela kasutamisel tekib kirjeldatud häireid.

Vaidlustuskomisjon peab vajalikuks rõhutada, et Hankijal tuleb pakkumuste hindamisel arvestada sellega, et hindamise otsus oleks piisavalt põhjendatud ja kontrollitav..

9. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et vaidlustuses toodud põhjendustel ei ole „Täiendava funktsionaalsuse“ p-d 1, 2, 3, 4 ja 5 vastuolus õigusaktidega ja vaidlustus jääb rahuldamata.

10. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 3.

Hankija ei ole kulude välja mõistmist taotlenud.

Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ulvi Reimets